

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmma Diana

Diana, Antonino

Coloniae Agrippinae, 1656

Censura ob Clerici percussionem

urn:nbn:de:hbz:466:1-40647

Censura si-
ni, corre-
ctio.

29. † Causa finalis omnis Censurae est lucrum animae illius, in quem fertur; sua enim arma Sancta Mater Ecclesia, non in excidium, & vindictam, sed in remedium, & correctionem exercet. †

Dubium an
censuram in-
currerit, be-
ne faciet, si
procurerit ab-
solvitur, ad
cunctelam.
Sed non te-
netur, cessan-
te scandalo
se habere
pro excommu-
nicato,
&c.
Quamquam
oppositum sit
probabile.

30. Dubius, an censuram incurrerit, consultius faciet, procurando absolutionem sub conditione, & si est excommunicatus, interim à communione abstinendo, ad vitandum scandalum. Seculo autem scandalo, non tenetur quis in dubio se habere excommunicatum, &c. sive dubium sit juris, sive facti, quia melior est conditio possidentis. Ita Tannerus tom. 4. disputat. 6. quaestio. 10. sub. 4. num. 60. & alii. Quamquam probabilis etiam sit sententia Molinae de justit. tom. 4. tractat. 3. disputat. 67. num. 7. & aliorum, quod in dubio facti censeri quis debeat censura irriteris. part. 4. tract. 3. resol. 35. & 66. & part. 5. tr. 9. resol. 44.

C E N S U R A
Ob Clerici percussorem.

Pater non po-
test verberare
filium in
sacris

1. Pater non potest filium in sacris constitutum correctionis causa abique ligatione Censurae cap. 81. quis suadente, &c. verberare nec etiam avo hoc permittitur. part. 8. tractat. 4. resol. 1. Maritus, qui dolo, vel fraude adducit Clericum adulterum, & inventum cum uxore illum occidat, incurrit in hanc censuram; sed si data opera se abscondit, ut ille veniat, & illum occidat, vel percussit non incurrit, nec adjuvantes, vel associantes dictum maritum, ib. resol. 2.

Clericum ad-
ulterum oc-
cidere licet.

Qui ex justitia
tenetur,
& non in-
pedi, incur-
rit in censu-
ram.

2. Qui tantum ex charitate teneretur impedire percussorem Clerici, & non impediret, etiam ex odio (dummodo non sit socius, vel adjuvans) non incurrit in hanc Censuram; incurrit vero qui ex justitia teneretur, ut Rex, Judex, ministri justitiae, Patres, Tutores, Pedagogi, Parochi, Custodes, & contra eorum pupilli, famuli, Parochiani, & Custodii; quomodo isti tenentur, vide. ib. resol. 3.

3. Clerici se invicem gladiis districis gladiantes, & neuter illorum est tactus ab ense non incurrunt in excommunicationem; immo si quis hastam vel lapidem, aut aliquid in Clericum injiciat cum animo offendendi, sed nec offendit, nec tangit, non incurrit in censuram. ibidem resolutio. 4. Et qui cum habitu Clericali Ecclesiae alicui inserviat cum animo ascendendi ad statum clericalem non gaudet privilegio Canonis, ibid. §. Nota hic obiter.

Non, ay-
mu tangen-
tes, vel alii,
quo in stru-
mento non
incurrunt.

4. Percutientem Clericum in minoribus constitutum absque habitu, & cōfura sine tamen trina Episcopi monitione (quamquam non gaudet beneficio, & privilegio fori) gaudet, ajunt Doctores privilegio Canonis, incidere in censuram Fragolus, & alii; sed si hoc bona fide fecit, ratione ignorantiae non incurrit. ibidem resolutio. quinta. excluduntur Clerici Assassini, seditionis, & aliis facinoribus intenti a fruntione Canonis, non autem excommunicati, suspensi, vel ordinati per saltum. ibid. §. Notandum est etiam.

Percutien-
tes Clericum
sine habitu
non incurrit
si bona fide
percussit.

Assasini nō
gaudent pri-
vilegio Ca-
nonis.

5. Incurrit in hanc censuram percussor Clericum conjugatum habitum non deferentem, vel Ecclesiae non servientem, dummodo alias gerere solebat: immo, & ejus uxor dummodo compareat coram Judice Ecclesiastico; & si Clericus dimiserit habitum, & postea reassumpserit, gaudet privilegio Canonis; Bigamus autem in minoribus tali privilegio privatur, non autem Bigami dispensati in ordinibus sacris. Religiosi vero sine habitu gaudet hoc privilegio Canonis. ibid. resol. 6.

Clerici con-
jugati gaudet
privilegio
Canonis.

Bigami
Dispensati.

Religiosi.

6. Equites etiam Novitii S. Jacobi, Alcantarae, Calatravae gaudet hoc privilegio Canonis, sic etiam Clericus non Canonice ordinatus, itaut pro poena sit à gradu dejectendus gaudet eorum privilegio. ibidem resolutio. 7. Sed hoc non militat de servo sine licentia domini ordinato, & degradato, quia talis omni privilegio privatur. Megala ibidem. §. Sed non deseram, hinc sequitur, quod Clericus se ipsum percussor non est excommunicatus, cum ver-

Equites S.
Jacobi, & es-
tam Novitii.

Servi sine
licentia.

Clericus se
percussor nō
incurrit
ba.

ba Canonis dirigantur in tertiam personam. *ibidem resolutio 8.* idem dicendum est de percussione Clericum consentientem; potest tamen excommunicari, *ibidem resolutio 9.*

Etiā monialis non incurrit.

7. Monialis potum accipiens, vel pugnans se percussione pro abortu non incidit in censuram, ut satis probatum est *7. part. tract. 5. resolutio 40. & ibidem resolutio 10.*

Heremita.

8. Heremita, qui cum habitu heremitico, & alicui Ecclesie servientes, & sub obedientia alicujus Episcopi, vel Prælati Ecclesiastici in communi viventes, vel separatim gaudent hoc privilegio Canonis; non autem vagi non habentes firmum vivendi modum. *ibidem resolutio 11.*

Apostata, L. 1. oblati.

9. Apostata, Novitii extra monasterium cum licentia superioris, conversi, laici, oblata, seu donati, qui veram professionem emittunt, & ii qui se, & bona sua Religioni donaverunt, & in ipsa vivunt cum aliqua mutatione habitus, hi omnes gaudent privilegio Canonis, qui vero percussit Clericum manifeste hæreticum, quamquam non sit datus foro sæculari non incidit in hanc censuram *ibidem resolutio 12.*

Percussio Clerici hæretici non.

Incorrigibilis.

10. Clericus in sacris constitutus incorrigibilis donec degradetur per declarationem Judicis Ecclesiastici, & Judici sæculari tradatur gaudet hoc privilegio; imò Squillante dicit, quod post prædictam declarationem non est omnino tali privilegio privandus, quoad sæculares illum percussiones; Fragosus verò ait, Clericum dimisso habitu, & Tonsura Clericali, & in enormitatibus se intromittentem amittere tale privilegium, non autem fori, cum hoc sit de jure Divino. Canonis de jure Ecclesiastico, & ex hoc excluduntur Jocolatores, Goliardæ, aut buffones, si per annum hoc ignominioso officio vacaverint; Carnifices, Macellarii, Tabernarii, modo conjugati sint, vel habitum dimiserint, & iter ab Episcopo admoniti non destiterint, vel si destiterint idem officium

Buffones, Jocolatores, Carnifices, Macellarii, Tabernarii non gaudent Excomm.

assumunt, si verò non sint conjugati, & habitum retineant, quoad personam privilegium Canonis non amittunt, sed bona, & officium, excommunicati, suspensi, interdicti, denunciati, & evitandi. Irregulares, & depositi verbaliter gaudent privilegio Can. *ibidem resolutio 13.*

nicati, suspensi, interdicti, denunciati, irregulares gaudent.

11. Mandantes, consulentes, auxilium dantes, & hujusmodi incidunt in censuram, sic etiam qui tacite consentit, ut si quis offensus à Clerico coram amicis dixerit, se desiderare vindictam à tali Clerico, prævidens illos esse excitandos ad percussorem; non incurrit mandans, si mandatarius excessit mandatum, ut si mandavit Clericum verberare, & ille vulnere affecto, vel si verbis offenderet, ille autem factis offendit, hoc modo mandatarius, & non mandans incidit in censuram, & c. qui ratificavit percussorem factam in Clericum absque suo mandato, sed suo nomine incurrit, non autem si percussio facta fuit nomine alieno, & ille ratam habuerit peccat mortaliter, sed non incurrit in censuram, *ibidem resolutio 14.*

Mandantes, consulentes, auxilium dantes non gaudent.

Mandatarium.

12. Revocans mandatum, vel consilium de non percussione Clericum si mandatarius noluit à facto desistere, & delictum commiserit, incidit in censuram, quia ejus mandatum, vel consilium fuit causa delicti. *ibidem resolutio 15.* Unde mandans, vel consilium perhibens, ut Clericus percussor, & ante percussorem peniteant; sed per distantiam loci prohibere non poterunt mandatarium talem percussorem incidunt in censuram, *ibidem resolutio 16.*

Revocans mandatum.

13. Verberantes Clericos tantum verbaliter condemnatos ad Tiremes incidunt in censuram, non autem (*il Comito di galera*) nisi excedat modum in verberando, *ibidem resolutio 17.*

Condemnati ad Tiremes.

14. Notorius percussor Clerici non est evitandus, quando delictum non est ita publicum, & notorium, ita ut percussio nulla tergiversatione calarii aut juris remedio niti potest, imò quan-

Notorius. Ignarus status Clericali.

quantumcunque publicus sit, non est vitandus ante sententiam Judicis declaratoriam ita tenet Caspensis Garzias cum 18. aliis viris doctis & piis, ideoque sententia est tuta in praxi p. 11. r. 8. ref. 21. tamen si percussio facta fuerit ab ebrio, vel nesciente, & ignaro esse Clericum, vel ad sui defensionem, vel tali actioni censuram non esse annexam, sicuti non est vitandus notorie consulens, mandans, & ratam habens percussionem, vel non impediens. *ibid. resol. 18.*

Janitores si ex casu percussant Clericum non incidunt. 15. Percutiens Clericum in platea publicis, potest ab Episcopo absolvi. *idem resol. 29.* Helvetii, & Janitores atcentes turbam, dum Pontifex, vel aliquis Princeps egreditur, si ex casu Clericum percussant non incidunt in censuram, sed si animo maligno ex proposito intendunt Clericum verberare, incurrunt, & possunt ab Episcopo absolvi dummodo non sit gravis vulneratio. *ibid. resol. 20.*

Praelati, Magistri, & alii non incidunt causa correctionis, sicuti si excedunt. 16. Praelatus Ecclesiasticus, Magister, Pedagogus, & Magister Chori possunt ratione correctionis Clericos verberare, non autem in sacris constitutos; tamen si exceditur modus in verberando, ita ut excessus dicatur peccatum mortale incidunt, sicut qui sub titulo correctionis, tamen odio hoc faciunt. *ibid. resol. 21.*

Praelati possunt per laicum verberare facere Clericos. 17. Praelatus Regularis potest per conversum uti Religiosum verberare facere Clericum, si ipse ut tenetur propria manu non verberet non incurrit in censuram. Episcopus vero non debet per se, sed per alios hanc actionem facere in Clericum, sed alii Praelati Episcopo inferiores, per se tamen hodie usu receptum est, Episcopi per laicum hoc facere videntur. *ibidem resol. 22.* Magister vero potest Clericum per laicum verberare, & si ipse secularis est, potest per se, sicut Pater filium, & propinquus sibi aliquantulum subditum, & hoc semper intelligitur cum moderamine inculpatae tutelae. *ibid. resol. 22.*

Percutere Clericum ag. 18. Percutiens Clericum aggressorem ob sui defensionem, vel alterius personae

Summa Diana.

bonae famae non incidit in censuram, sic expellens Clericum a domo injuste illam occupantem, quando alia via suum jus non potest recuperare, vel si violenter expellatur praecupans tibi honorificam sedem ab illa, vel si violenter eripiantur e manibus furantium tibi aliqua bona, quando aliter recuperare non possunt, secus vero si a domo illa eripiantur, quia tunc auxilio Judicis debetur hoc facere; si debitor Clericus fugiens detinetur, & Judici praesentetur, non incurritur, & si dubitetur de fuga, potest Judex secularis eum in vinculis detinere, donec Ecclesiastico remitteretur; imò offensus a Clerico in eventu, quo Clericus ob offensam mittendus esset in carcere, & puniendus, potest absque excommunicatione in carcere illum alligare, ut suo Judicio intra 24. horas illum praesentaret. *ibid. resol. 23.*

19. Si quis percusserit Clericum fugientem percusso seculari pro recuperatione suae famae, vel honoris non incurrit in censuram, quamquam Bannez teneat in contrarium. *ibidem resol. 24.*

Et si Clericus percusserit aliquem fuste, vel Papa, & postea fugit, posse a percussore percuti, etiam stricto gladio ait Victoria, sed ejus opinio speculative non practice est amittenda, cum sapit vindictam, ait Bannez, unde supposita probabilitate opinionis Victoriae percutientem Clericum non incidere in censuram docet Leone. *ibid. resol. 25.*

20. Invasus nobilis potest occidere aggressorem cum moderamine inculpatae tutelae, etiam si possit aliter se defendere, non incidit in censuram dummodo non esset causa primaria ad excitandum aggressorem; secus autem si esset infimae conditionis; de hoc *part. 8. tract. 7. resolutio. 45.* sed consulens occidere Clericum injuste invasorem aliquem non incurrit; sic etiam extraneus consulens Patri, Fratri, vel marito percussionem Clerici in fragranti reperti non incurrit in censuram; haec omnia. *ibid. resol. 26.*

agressore & similia.

Pulchra de fugiente clerico citans dr.

Non incidit.

Nobilis potest occidere invasorem.

T

21. Ali-

Aliqua es-
trisa notan-
da.

21. Aliqua curiosa ad intelligentiam de incurrentibus in hanc censuram, sed primò notandum est, quod necessarium est, ut percussio sit realiter violenta, facta manibus, vel instrumentis personæ Ecclesiasticæ, vel rebus adherentibus illi, quia non ligatur ille, qui verba contumeliosa infert Clerico, vel aliquid projiciat in Clericum, & non tangit illum, nec vestes, & percussio debet esse talis, ut vi sua ascendat ad peccatum mortale, quia si percussio non sit respectu sui, quamvis respectu intentionis sit mortalis, violenta dicitur non solum quando violenter ab eo aliquid auferimus, quod si fiat ablatio sine violentia, ut si nummi furantur à loculo, etiam cum abscissione loculi dicitur furtum, & non violentia, nec incurritur. Violentia dicitur ablatio rei Clerico adherentis, puta vestis, cum personæ censeatur injuria facta, avulsio dentis, percussio brachiorum, pedum, & alia, etiam percussio facta baculo, ense, lapide, aspersione pulveris, aqua, saliva, vel aliter rei non solum manibus, sed alio quovis modo, ut detrudendo clericum in carcerem, vel in aliquo alio loco, ex quo non poterit egressi absque pudore, aut amotio fræni ab aliquo, abscissio cinguli, vel si ita furiosè persequatur, ut cogatur se precipitare, vel aliquod malum ad se liberandum subire, secus si fugiendo casu eaderet, vel per omne id, quod nocere poterit per omnia illa, si fiat violenta percussio incurritur in censuram; sic etiam tribuendo Clerico venenum, vel molestiam illi inferendo, quamvis furtivè, absque violentia exteriori hoc fieret; si comprimatur vestis, vel pallium etiam Religiosi asserendo, si non esses Clericus, vel Religiosus te percuterem. Vide *resolut.* 35. si compelleret personam laicam in Clericum, quæ Clericum compri-meret, laicus verò non incipit sed compellens, secus qui deturpat portas, vel fenestras Clerici.

Excusantur ab hac censura pueri Clerici rixantes inter se pugnis, etiam

Res ablata
sine violentia.

in templo cum effusione sanguinis, quæ injuria et si sit gravis, respectu illorum est levis. Qui ex subita passione non plenè advertente, vel causa joci, & ludi Clericum percutiunt, ignorantes esse Clericum, qui premunt comam Clerici existimantes non esse Clericum, percutiens Clericum in habitu seculari, quem habitum Joannes laicus solebat gestare non incidit in censuram. *ibid. resolut.* 27.

22. Percussio Clerici superioris, vel Prælati Religionis inducit præter malitiam contra Religionem, etiam malitiam impietatis respectu dignitatis. *ibid. resolut.* 28. percutiens Clericum degradatum realiter non incidit in censuram, sicut degradati verbaliter. *ibid. resolut.* 29. & ita de consuetudine torquentes Clericum per laicum non incidunt, sed peccant permitentes, & ordinantes. *ib. resolut.* 30.

23. Facta diligentia, ut percutiatur Petrus, tamen percutitur Cajus non incidit in censuram, percutiens, sic mandans occidere Cajum, & occiditur Petrus, ista dicitur causalis occisio, idè non incurritur in irregularitatem. Ita decisum fuit per Sac. Concilium Congregat. Concilium 1589. *ibid. resolut.* 31. Nec incidit in censuram percutiens Clericum habentem rem cum sponsa de futuro, & percussio debet esse in continenti, & non cum intervallo. *ibidem resolut.* 32. Potest etiam consulere Patri, fratri, marito mutilationem, vel percussione Clerici potius, quam mortem, & consulentes non incidunt in censuram, & percussio debet esse per se, & non per alios, aliter ambo incidunt in censuram, etiam si in veniat, osculando, &c. *ibid. §. Nota.*

24. Pater inveniens Clericum agentem rem cum ejus filia illegitima, vel adoptiva non incurrit in censuram. *ibid. resolut.* 32.

25. Adest controversia, si quis percussit Religiosum in validè professum affirmantes incidere in censuram ratione habitus. Bordonus. Negantes, non debere gaudere privilegio Canonis, quia

Clericus superior
Realiter degradatus percutiens, non incidit, sicut de verbali degradato.
Peccant tamen quære sacros Clericum.

Pul. heri-
ma circa
errorem.

Controversia
circa Reli-
giosum in-
validè pro-
fessum, &
Novitium.

non gaudet privilegijs Religionis, si cur gaudet Novitius: & ratio est quia Novitius est in via ad professionem, iste non est professus, nec vult profiteri. *ibid. resolut. 34.* Porrigens venenum Clerico incidit, quia porrigit ad occidendum, & non est par ratio de Moniali accipiente venenum pro abortu. *ibid. res. 36.* nec etiam sicut dixi, *resolut. 27.* incidit furans vestem à Clerico, vel aufert nummos à crumena absque violentia. *ibid. resolut. 37.*

Mulier nobili sollicitata à Clerico, non incidit percussione Clericorum. Incidit percussio: mortuum.

26. Mulier nobilis turpiter à Clerico sollicitata, si verbis, vel alio modo non potest se liberare; si illum percussit, vel alapa non incidit in censuram. *ibid. resolut. 38.* percussio mortuum incidit in censuram. *ibid. resolut. 39.*

27. Clericus ordinibus sacris initiatus, si obrinuit dispensationem à Papa, ut matrimonium contrahat, si percussit ante matrimonium contractum, percussor incidit in censuram, non autem post contractum. *ibid. resolut. 40.*

Magistri Novitiorum

28. Magister, vel Sub-Magister Novitiorum, si percussit Novitium, vel religiosum causa correctionis, & si adest statutum in Religione ne Monachi verberentur, non incurrit in censuram. *ibid. resolut. 41.* Unde advertendum est,

Sodomitici privantur privilegio.

quod Clerici Sodomitici, post declarationem criminis privati sunt privilegijs Clericalibus per Bullam Pii V. sed non patientes, qui molles vocantur, & non Sodomitici. *ibid. §. Nota.*

Ignorantia excusat.

29. Percussio Clericum cum ignorantia concomitante, siue juris, siue facti excusatur à censura, & maxime si vult percussore Titium laicum judicatum, sicut sit absque habitu, & censura, sed verberans Cajum putans eum Joannem incidit in censuram. *ibidem resolutio. 42.*

Percussio in joco incepta est confidenda.

30. Si duo Clerici, vel Religiosi in joco se ad invicem verberant, & percussio excedat levitatem, & ascendat in actum certam praxæ voluntatis, & scientiæ circa verberationem, & verberatio incepta in joco possunt ad cautelam petere absolutionem. *ibid. resolut. 43.*

& percussio Religiosum laicum, seu conversum nullo ordine sacro insignitum expulsus à Religione, & si sit sine habitu incidit in excommunicationem, quia non amisit privilegium Canonis, quamquam amisit illud fori, & quando Trident. loquitur intelligendum est de Clericis conjugatis, quod non observant conditiones in Concilio præscriptas. *ib. resolut. 44.*

Percussio conversum expulsus incidit.

31. Levis percussio Clericorum judicanda est judicio Judicis, & boni viri, & ex circumstantiis personatum, locorum, temporum, & ex modo percussendi, ac lædendi, unde percussio Clerici sacrificantis in Altari si leviter percussatur, non dicitur levis, sed atrocior, sic etiam si percussio in Clericum facta est in platea, vel Ecclesia, ex quo fiat notoria.

Levis percussio judicio judicis judicanda est.

Gravis percussio est illa, quæ non est levis, neque enormis, quæ à Episcopo, vel Abbate judicanda est. Enormis dicitur, quæ pervenit ad mutilationem membrorum, expulsionem oculorum, ut Clericus fiat inutilis ad munus suum; vel si vulnus eget remedio Chirurgiæ, vel ad occisionem; Magna effusio sanguinis non dicitur enormis, tamen si laicus officialis auctoritative percussit Clericum, injectio manuum in Episcopum, Abbatem, vel priorem Monasterii, & suum Superiorem; si Monachus percussit Clericum sæcularem dato scandalo, si in conspectu Prælati, aut Judicis, & ex facti notorietate, si in magno concursu, in magna festivitate, aut in Nundinis, vel celebri mercatu. Molina, & hæc omnes quando non excedunt mediocritatem, non est dicendum quod sint enormes. *ibid. resolut. 45.* In dubiis verò tenendum est percussio-nem esse gravem; communiter DD. *ib. resolut. 46.*

Gravis percussio à Superiori judicanda est.

C E N S U R Æ
huiusmodi Absolutio.

32. **O** B levem percussio-nem potest Episcopus suos subditos absol-

Episcopus & habens vere